Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3612789

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Programma

1.	Voor en door bewoners
7.	Duurzaam, schoon en innovatief

Advies

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. De ‘Eindevaluatie Texels inwonersberaad’ vast te stellen;
2. De conclusies en aanbevelingen en de door het college geformuleerde aanvullingen te laten verwerken in de te actualiseren ‘Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023’.

Toelichting

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad over de vraag: ‘Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd om na afloop van het eerste inwonersberaad het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren. Vervolgens kunnen de conclusies en aanbevelingen (‘leerpunten’ uit de evaluatie) worden verwerkt in een aangepaste versie van de ‘Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.’

Bijlagen

1. Eindevaluatie Texels inwonersberaad - door bureau EMMA

Consequenties

Financieel	☐	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☐	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☐	Majeure risico’s	☐		
Beleid	☐	Beheer	☐		

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Samenvatting

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad. Zo'n 80 gelote inwoners bogen zich in zes bijeenkomsten over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd *'om na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet. De conclusies en aanbevelingen worden verwerkt in deze kaderstellende notitie Texelse Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.'*

Gemeente Texel heeft voor het eerst een inwonersberaad toegepast. Dat is een veeleisend participatie-instrument. Daarom heeft de gemeente het instrument, de voorwaarden waarbinnen het is toegepast, hoe het proces is verlopen en wat het heeft opgeleverd, geëvalueerd. Het doel is om lering te trekken uit het eerste inwonersberaad en invulling te geven aan de manier waarop inwonersparticipatie op Texel verder vorm kan krijgen.

Het college nodigt de raad uit kennis te nemen van de eindevaluatie en eventueel input daarop te leveren. Het college besluit de raad voor te stellen het college opdracht te geven de input van de raad, de leerpunten uit de evaluatie en de door het college geformuleerde aanvullingen te verwerken in een geactualiseerde versie van de kaderstellende notitie.

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Argumenten tot advies

1. *De evaluatie geeft een goede weergave hoe het eerste Texelse inwonersberaad is verlopen.*

   De eindevaluatie die door bureau EMMA is uitgevoerd, beantwoordt de vraag: 'Wat kan gemeente Texel leren van dit eerste inwonersberaad, als het gaat om de inzet van het instrument, het gelopen proces en de gehanteerde kaders en voorwaarden?' De evaluatie is gebaseerd op documentanalyse, interviews en een deelnemersenquête en heeft plaatsgevonden na afronding van het inwonersberaad.

   Uit de evaluatie blijkt dat de uitvoering van het inwonersberaad op hoofdlijnen goed is verlopen. De primaire doelstelling van de gemeente – experimenteren met het instrument en bijdragen aan betere relaties tussen inwoners, bestuur en politiek – is behaald. Inwoners met uiteenlopende perspectieven zijn met elkaar in gesprek gegaan en formuleerden 30 concrete adviezen, waarvan er 17 brede steun krijgen. Deelnemers hebben het proces als respectvol en inclusief ervaren, en voelden zich serieus genomen. De opbrengst zit minder in vernieuwende inhoudelijke oplossingen – die blijven grotendeels binnen bestaande beleidsrichtingen – en meer in het gedeeld eigenaarschap, de dialoog en het draagvlak dat ontstaat. Daarmee voegt het inwonersberaad waarde toe, ten opzichte van klassieke inspraakvormen of een eilandbrede enquête.

   Tegelijkertijd signaleert de evaluatie ook knelpunten, in de evaluatie als zeven leerpunten omschreven:
   1. Deelnemers hebben tijdens het schrijven van en stemmen over de adviezen (onduidelijkheid over weging; meerderheidsdrempel niet vastgesteld door inwonersberaad) helderheid en regie gemist;
   2. De gemeentelijke organisatie bleek onvoldoende voorbereid, met name op het vlak van inhoudelijke ondersteuning;
   3. De beschikbare ambtelijke capaciteit was krap, de begroting van de ambtelijke inzet en de ondersteuning van het proces eveneens;
   4. De gemeenteraad had vooraf net wat preciezer de kaders kunnen aangeven waarbinnen het inwonersberaad moest worden opgezet en uitgevoerd. Dit gold voor de meegegeven vraagstelling en de te hanteren stemprocedure;
   5. Een aantal praktische verbeterpunten, zoals het formuleren van een heldere visie op de vraag, beter tijdsbeheer en het formuleren van een helder mandaat en feedbackproces ten behoeve van een schrijfgroep;
   6. Of het inwonersberaad de kloof tussen gemeente en inwoners heeft verkleind, is niet vast te stellen door het ontbreken van een nulmeting; een belangrijk leerpunt is daarom dat goede monitoring vooraf en tijdens het proces essentieel is voor een zinvolle evaluatie;
   7. Het inwonersberaad leverde bruikbare oplossingen voor de energievoorziening op Texel, maar gaf geen volledige visie op toekomstige schaarste of betaalbaarheid; dit laat zien dat een inwonersberaad geen simpele antwoordmachine is, maar een proces waarin dialoog, context en draagvlak centraal staan.

   Tot slot heeft het college zelf geconcludeerd dat de monitorgroep en de omschrijving van haar functie ontbreekt in het op 17 april 2024 vastgestelde 'Plan van Aanpak Texels

Inwonersberaad 2024'. Het advies 'om een monitorgroep vanuit het inwonersberaad in te stellen om bij te houden wat er met de uitkomsten wordt gedaan' is wel degelijk opgenomen in de kaderstellende notitie. In een eventueel volgend plan van aanpak zal aandacht worden besteed aan installatie en werking van een monitorgroep.

Ondanks de tekortkomingen werd het inwonersberaad in verhouding tot de opgave doeltreffend en doelmatig uitgevoerd, ook in financiële zin. Hoewel niet te kwantificeren is of de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten, toont de evaluatie ondanks de overschrijding op de begroting dat een inwonersberaad goed uitvoerbaar is in een kleine gemeente als Texel en waardevolle opbrengsten oplevert. Het inwonersberaad kon beschikken over het mandaat om richting te geven aan het beleid omtrent duurzame energievoorziening op het eiland. Daarmee kon het een fundamentele bijdrage leveren aan het overbruggen van politieke meningsverschillen die op het eiland bestaan. Het leverde breed gedragen adviezen en versterkt onderling begrip op. Tegelijkertijd vraagt het om meer tijd, capaciteit en inhoudelijke ondersteuning vanuit de gemeente dan vooraf was voorzien.

Het college erkent de geconstateerde knelpunten en gaat graag met lessen van de evaluatie aan de slag.

2. *Met een geactualiseerde versie van de kaderstellende notitie, ontstaat een goed startdocument voor een mogelijk toekomstig Texels inwonersberaad.*

   Op 19 december 2023 werd de 'Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023' door de gemeenteraad vastgesteld. De raad ging akkoord met zeven algemene kaders voor een Texels Burgerberaad.

   De lessen uit het eerste inwonersberaad zijn vormgegeven in leerpunten in een evaluatierapport. Dat rapport gaat in op de eerder gestelde kaders, maar geeft ook andere punten ter lering. Deze worden, na opdracht aan het college, verwerkt in de huidige versie van de kaderstellende notitie zodat een geactualiseerd document ontstaat dat als basis dient voor een mogelijk toekomstig inwonersberaad.

Alternatieven

1. Het niet onderschrijven van alle leerpunten uit de ontwerp eindevaluatie;
2. Het toevoegen van aanvullende leerpunten.

Consequenties van het advies

Het afronden van de evaluatie en het verwerken van de leerpunten in een geactualiseerde kaderstellende notitie betekent dat we klaar zijn voor een mogelijk toekomstig inwonersberaad op Texel. Bij een eventueel tweede inwonersberaad wordt de geactualiseerde kaderstellende notitie als uitgangspunt gebruikt.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Texel staat de komende jaren voor grote uitdagingen op het gebied van duurzame energievoorziening. De energievraag op het eiland groeit, de beschikbare capaciteit blijft bij die groei achter, en inwoners verschillen van inzicht over hoe duurzame energie op het eiland zou moeten worden opgewekt. Tijdens de coalitieonderhandelingen in 2022 ontstond een politieke patstelling: de partijen werden het niet eens over hoe duurzame energieopwekking op Texel zou

moeten worden aangepakt. Om deze patstelling te doorbreken, besloten de onderhandelende partijen om een inwonersberaad te organiseren. In het coalitieakkoord 2022-2026 werd dit voornemen geformaliseerd, waarbij de coalitie haar voornemen uitsprak om een burgerberaad te organiseren over het vraagstuk rond duurzame energie. Het voordeel was dat de coalitie hiermee twee doelen verenigde: het doorbreken van de patstelling én het experimenteren met een relatief nieuwe vorm van participatie als het inwonersberaad.

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad. Zo'n 80 gelote inwoners bogen zich in zes bijeenkomsten over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgeleg*d 'om na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet. De conclusies en aanbevelingen worden verwerkt in deze kaderstellende notitie Texelse Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.'*

Gemeente Texel heeft voor het eerst een inwonersberaad toegepast. Dat is een veeleisend participatie-instrument. Daarom heeft de gemeente het instrument, de voorwaarden waarbinnen het is toegepast, hoe het proces is verlopen en wat het heeft opgeleverd, geëvalueerd. Het doel is om lering te trekken uit het eerste inwonersberaad en invulling te geven aan de manier waarop inwonersparticipatie op Texel verder vorm kan krijgen.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3612789

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Doelenboom

Programma

1.	Voor en door bewoners
7.	Duurzaam, schoon en innovatief

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- dat met het raadsbesluit van 19/12/23 de ‘Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad’ is vastgesteld;
- dat in het raadsbesluit is ingestemd met zeven algemene kaders voor een Texels Burgerberaad;
- dat in het raadsbesluit is vastgesteld na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet;

Besluit

1. De ‘Eindevaluatie Texels inwonersberaad’ vast te stellen;
2. De conclusies en aanbevelingen en de door het college geformuleerde aanvullingen te laten verwerken in de te actualiseren ‘Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023’.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,